

SİVAS'TA ÇEŞİTLİ İNANIŞLAR*

Doğan KAYA

1. Ayağının altı öpülen, çocuk küt olur.
2. Çocuğun tez konuşması için, el yıkanılan su çocuğa içirilir.
3. Yeni doğan çocuğun kirli höllük toprağı kırk gün saklanır; Sonra temiz bir ırmağa dökülür. Toprak ortalığa dökülürse; kedi ve köpeğin pisleyeceği düşüncesiyle çocuğun vücudunda yaralar çıkacağı inancına varılır.
4. Çocuğun üzerinden atlanmaz, boyu kısalır.
5. Çocuk eğilip arkasından bakarsa boyu kısalır.
6. Çocuklarda görülen ve halkın «Göy Öksürük» dediğı bir hastalık vardır. Hastalık devresinde çocuk sık sık öksürür, yüzü morarır, âdeta nefesi kesilir, işte bu durumdaki bir çocuğı Ali Baba Camii önündeki iki delikli taştan geçirirler. Taşın içi oyuk olup ayrıca musalla taşı olarak da vazife görür. Hastayı sağ taraftaki delikten sokup, sol taraftaki delikten çıkarırlar. Bu ameliyeyi üç defa yaparlar. Bilâhare çocuğun sıhhati için niyazda bulunurlar.
7. Yeni doğmuş çocuğun ağızına ahlaklı, zeki, mert birisi tükürürse, çocuk büyüyünce o kişiye benzer.
8. Yeni doğan çocuk kırk gün dışarıya çıkarılmaz. Aksi takdirde çocuğı kırk basar.
9. Yeni doğan çocuğa üç ezan geçinceye kadar süt verilmez.
10. Çocuğun ensesinden öpülmez, öpülürse çocuk inatçı olur.
11. Ağız öpülen çocuğun ağızı kokar ve ya çabuk konuşmaz.
- 12—Deriden torba içerisinde doğan çocuğun kısmeti bol olur.
13. Küçük bir çocuğı ölen kadın, arafe günü dikiş dikmez. Aksi takdirde iğne ölen çocuğun gözüne batar.

* Yayımlandığı yer: *Sivas Folkloru*, III (28), 5. 1975, s. 14-17.

14. Çocuk salıncakta yokken salıncak boşu boşuna sallanırsa çocuk ölür.

15. Yeni doğan bir çocuk ilk defa bir eve götürüldüğünde, geri dönüleceği zaman ev sahibi çocuğun koynuna ekmek kor. Bundaki gaye çocuğun nasipli kısmetli olmasıdır.

16. Çocuk elleri açık doğarsa, cömert olur.

17. Çocuk elleri yumuk doğarsa, cimri olur.

18. Hâmile kadın hamilelik devresinde Çirkinleşirse, kız; güzelleşirse erkek çocuk doğurur.

19. Kaynamış yumurta soyulur. Uzun bir saç teli ile ortasından bölünür. Bölünme den önce falanın kızı mı, yoksa oğlu mu olacak diye niyet edilir. Yumurta sarısının içi henüz sıvı ise doğacak çocuk kız, katı ise erkektir.

20. Loğusanın ayakucuna oturulmaz; sütü kesilir.

21. Çocuğu kırk basarsa; çocuğun ağırlığı kadar yıllanmış tezekle veya et ile tartarlar. Ayrıca koyunların boyun kemiği su içine konur ve çocuk o su ile yıkanır.

22. Loğusa kırkı çıkıncaya kadar el Öpmez, sütü kaçar.

23. Limon veya limontuzunu çok yiyen içenin çocukları olmaz.

24. Erkek çocuğu olmayan veya çocuğu olup da yaşamayan adam, bir erkek çocuğu olduğu vakit yasaması için birkaç gün içerisinde sünnet ettirir.

25. Loğusanın ve çocuğun çamaşırları güneş battıktan sonra dışarıda bırakılmaz. Aksi takdirde çamaşır sahibi cinlerin şerrine uğrar.

26. Hâmile kadının kız mı, yoksa erkek mi doğuracağını öğrenmek için şöyle bir yola başvurulur: Kadın dışarıya çıkarılır. Bir minderin altına makas, bir minderin altına da bıçak konur. Kadın çağırılır, minderlere oturtulur. Kadın makas üzerine oturmuşsa kızı, bıçak üzerine oturmuşsa oğlu olacağı inancına varılır.

27- Bir bekâr (kız veya erkek) şaka yollu yumruğu ile hızla birisine vurduğu zaman onun dul birisi ile evleneceği söylenir.

28. Kulak kaşınırsa yağmur yağar.

29. Dil kaşınırsa münakaşa edilir. Kolu titreyen bir şahsın birisine sarılacağı söylenir.

31. Birinin gözü kalırsa ona misafir gelir.

- 32— . Ayaküstü def-i hacet yoksulluğa delalet eder.
33. Diz çökerek oturmak yoksulluğa delalet eder.
34. Küçük çocuklara yumurta yedirilmez. Çünkü dilleri geç açılır.
35. Gök kuşağının altından geçen cinsiyet değiştirir.
36. Avuç içi kaşınırsa para gelir.
37. Deniz suyundan içen kimse ekzema üzerine tükürürse iyileşir.
38. Cenaze yana yatık olarak götürülürse, arkasından bir kimse daha ölür.
39. Sofra tahtasına oturan kişinin oturağında çiban çıkar.
40. Mahallede ölü varsa su taşınmaz. Evdeki sular da dökülür.
41. Yemek yapılırken şayet yumurta kırılmışsa, kabukları iyice ezilir. Aksi halde ölüm yatağında iken şeytan o kabuklarla su verirmiş. Şeytanın hastaya su vermemesi için ölüm halindeki hastanın dudakları ıslak bîr bezle devamlı ıslatılır.
42. Yılan kabuğu nazara iyi gelir.
43. Yılanın ayağım gören cennetlik olur,
44. Kara kediye vurulmaz. Aksi takdirde insanı cin tutar.
45. Kirpinin derisi nazara iyi gelir.
46. Yıkanılırken kaplumbağa kabuğu dökünülürse; insanda ne kadar büyü ve efsun varsa dökülür.
47. Kurbağaya elini vuranın elinde siğil çıkar.
48. Baykuş hangi eve konup öterse, o ev viraneye döner.
49. Evlerde güvercin besleyen kazancında bereket olmaz. Güvercin: “Etini yiyen doymasın, pisliğime basan onmasın” dermiş.
50. Bir evde karınca varsa, ödevde bereket çok olur.
51. At bağlanırken besmele çekilmelidir. Zira şeytanlar atın yelesini örerler.
52. ilkbaharda leylekler bir memlekete ilk gelişlerinde ağızlarında bez getirirlerse o sene düğün çok olur. Buğday getirirlerse bolluk olur.
53. Leyleği ilk havada gören o yıl çok gezer.
54. Kedi yalanmaya başlarsa, misafir gelir.

55. Fazla mahsul veren bir tarlayı nazardan korumak için at kafatası gömülür.
56. Köpek devamlı ulursa yakın akrabadan birisi Ölü.
57. örümcek altından geçilmez, yoksulluğa delâlet eder.
58. Yanık ekmek yiyen para bulur.
59. Tencere dibi kazıyanın nişanlısı güzel olur.
60. Eşik üzerinde oturanın kısmeti kesilir.
61. Evde ezan okunmaz, zira evden Ölü çıkar.
62. Eve gelen misafir atkısını çıkarmazsa, ev sahibinin borçlusu gelir.
63. Gece evden hiçbir eşya verilmez. Şayet vermek icap ederse o eşya üzerine kömür konulur.
64. Geceleri aynaya bakılmaz. Bakanın bahtı kararır.
65. Akşam ezanı okunduktan sonra yer gök mühürlenir. Bu bakımdan ezandan sonra çocuklar sokakta oynatılmaz. Günahdır.
66. Gece ıslık çalınmaz. Şeytanlar çalanın basma üşüşür.
67. Gece sakız çiğnenmez, çiğneyen "ölü eti çiğnemiş olur.
68. Soğan ekmek yenilmez. Yoksulluğa delâlettir.
69. Soğan sarımsak kabuğu yakılmaz. Yoksulluğa delâlettir.
70. Geceleyin tırnak kesmek günahdır.
71. Makasla oynanmaz. Evde kavga olur.
72. Sıçancık (Hıdırellez) ta evde durulmaz. Çünkü o gün fareler evde bayram yaparmış.
73. Sofrada aynı ekmek parçası iki kişi tarafından yenilmez.
74. Beş taş oyunu oynanırsa kıtlık olur.
75. Hamur yoğurulurken leğenin dışına hamur parçası sıçarsa, misafir geleceğine hükmedilir.
76. Cuma günü tırnak kesilirse günahlar affolunur. Perşembe günü kesilirse insan zengin, çarşamba günü kesilirse neşeli olur.
77. Şiddetli yağın dolunun durması için evin ilk doğan çocuğu bir dolu tanesini ısırıp atar. Sonra üç kere "Ben anamın ilkiyim" der.
78. İnsanın bütün vücudu aniden titrediği zaman Azrail yokladığına hükmedilir.

79. Bir kimse sokakta düşüp sakatlanmışsa: şerbet yapılır. Bir kısmı kendisine içirilir, bir kısmı düştüğü yere dökülür. Bundaki gaye cinlerin ve perilerin ağızlarını tatlandırmak ve onlardan korunmaktır.

80. Süpürge ile başa vurulmaz. Vurulduğu zaman o kimsenin boyu çıkmaz. Bir başka inanca göre uyuz olur.

81. Yürüeyebilen bir çocuk sürünürse, eve misafir gelir.

82. Sigarası yandan tutuşan kimse yola gider.

83. Eli titreyen bir kız ilk defa gittiği evin duvarına ellerini sürerse terlemesi gider.

84. Elleri taraklayıp, enseye koyarak yatılmaz. Yatan kimse çok günah işlemiş olur.

85. Bir kimsenin yürürken ayağından ayakkabısı çıkarsa o kimseye misafir gelir.

86. Yumurta kabuğu ateşte yakılmaz, uğursuzluk getirir.

87. Bir kadın evini süpürürken işini yarı bırakır; hu işi bir başkası tamamlarsa, ilk süpürenin başı ağrır.

88. Örümcek yuvası bozulmaz. Bozanın yuvası dağılır.

89. Boynuna teşbih geçiren kimse, borçtan kurtulamaz.

90. Cuma günü ev süpürülmez. Evin bereketi kaçar.

91. Dikiş insan üzerinde dikilirse dikilen insana iftira edilir. Adam ağzına bir eşya alıp dikiş diktirirse bunu engellemiş olur.

92. Parmakla ay işaret edilmez. Parmak ta dolama çıkar.

93. Sofrada farkında olmadan birkaç defa ekmek bölenin çocuğu çok olur.

94. Hamur yumağı açılırken yumak yırtılırsa, eve obur bir misafir gelir.

95. Çorbaya ekmek doğrarken büyük bir parça çorbaya düşerse eve obur birisi gelir.

96. Birbirlerinin ellerinden bıçak sabun alan kimseler kavga eder.

97. Bir kimse nezle iken, durumunu başkasına söylediği zaman, karsıdaki: "Ben değirmenden geliyorum. Elim yüzüm unlu, git kaynanana söyle"- derse, ona nezle geçmez.

98. Siğilin geçmesi için, sivilin sayısınca tuz veya arpa bir kavağın dibine gömülür.

99. Gök gürlerken sırt duvara sürülür, yerlere yatıp yuvarlanılır. Bu esnada: -“Derdim, çorum (hastalığım) yere, yerin kuvveti bana” denilir.

100. Yağmur yağarken ateş karşısında o-edilirse, baş ağrısı bir hafta devam eder.

101. Yağmur yağarken ateş karşısında oturulmaz. Aksi takdirde eşik dibine yıldırım düşer.

102. Sacda pişen ilk ekmeği kadın yerse kocası, erkek yerse karısı Önce ölür. Bunun İçin: «öküzün ayağı dört olsun» denir. Yani dördüncü ekmekten sonrası yenir.

103. Yeni bir el işine başlarken, üstüne gelen denenir. Şayet İş çabuk biterse, o kimse uğurlu sayılır, ikinci defa yeni bir işe başlayınca bu kişiler kasten dışarıya çıkartılır, ateşin üstüne onun gelmesi temin edilir. Bu arada şu sözler konuşulur:

- “Elindeki ney?

- Fındıcak.

- Kurtarasın şimdicek.”

104. Terazinin üstünden atlanmaz. Günahtır.

105. Oklavanın üstünden atlanmaz. Atlayan kimse er-geç hapisaneyeye girer.

106. Evde namaz kılındıktan sonra seccade toplanır. Aksi takdirde üzerinde şeytanlar namaz kılar.

107. Yatak yapıldıktan sonra yorgan açık bırakılırsa, evden Ölü çıkar.

108. Bir kimse ayakları uzatılmış vaziyette otururken üzerinden başkası geçerse, günahını oturan kimseye döker.

109. Sıtmalı bir hastanın burnuna yılan kabuğu ile tütsü yapılır.

110. Makasın ağzı açık bırakılmaz. Evde kavga olur.